X

ДО
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДОКЛАД

От Божидар Божанов - министър на електронното управление

ОТНОСНО: проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за обществените поръчки

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

На основание чл.31, ал.2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, предлагам на Вашето внимание проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за обществените поръчки (ЗОП).

Предложеният законопроект е свързан с повишаване на прозрачността при процеса на възлагане на обществени поръчки, както и с повишаване на прозрачността при възлагане на проекти и дейности в сферата на електронното управление и информационните и комуникационни технологии в администрациите.

От 2019 г. при възлагането на обществени поръчки, включително чрез динамична система за покупки, рамково споразумение и квалификационна система, както и при провеждане на конкурси за проект се използва централизирана електронна платформа –

Централизирана автоматизирана информационна система „Електронни обществени поръчки“ (ЦАИС ЕОП). Възложителите и стопанските субекти използват платформата при:

1. подготовка на решения, обявления, обяви за събиране на оферти и покани до определени лица;

2. публикуване на документите по чл. 36, ал. 1 от Закона за обществените поръчки (ЗОП);

3. изпращане на покани;

4. искане и предоставяне на разяснения;

5. подаване на заявления за участие, оферти и конкурсни проекти;

6. връчване на решенията на възложителите в случаите, определени в закона;

7. обмен на информация и документи във връзка с разглеждане на заявления за участие, оферти и конкурсни проекти.

ЦАИС ЕОП е важна стъпка напред при осигуряването на прозрачност на средствата на данъкоплатците, разходвани от публични възложители. Липсва обаче задължение за съхраняване и публикуване на данни в структуриран вид, което да позволи тяхната повторна обработка и използване на множество заинтересовани страни. Този пропуск силно ограничава положителните ефекти от публикуваната информация и стеснява нейната приложимост. На Портала за отворени данни се публикуват ограничени набори от данни относно сключените договори за възлагане на обществени поръчки, съдържащи следните реквизити:

- Номер на договор;
- Дата на договор;
- Дата на публикуване;
- Уникален номер на поръчката;
- ЕИК на възложителя;
- Възложител.

Напълно липсва обаче структурирана информация относно самия процес по възлагането на обществените поръчки, включително:

1. прогнозна стойност;

2. минимални изисквания към изпълнителя;

3. стойност при сключване на договор;

4. стойност при изменение на договор;

5. предложените от изпълнител единични цени на стоки и услуги;

6. ценовите предложения на участниците;

7. точно астрономическо време на настъпили събития в рамките на процедура;

8. брой подадени оферти;

9. брой класирани оферти.

Това силно ограничава прозрачността на процеса. Необходимо е да бъдат осигурени допълнителни гаранции за прозрачност и ефикасност на разходвания публичен ресурс, осигурен с парите на българските данъкоплатци.

Част от посочения проблем е свързан със затрудненията при разкриване на принадлежност към държавна сигурност и разузнавателните служби на българската народна армия на лица, които пряко контролират изпълнители по обществени поръчки, спечелили поръчки за над половин милион лева на годишна база. Това води до наличие на свързаностит, затрудняващи икономическия живот и до рискове от отклоняване на публични средства.

Чл. 58а от Закона за електронното управление поставя специфични изисквания, които следва да бъдат включени от възложителите при изготвяне на технически спецификации за провеждане на обществени поръчки за разработка, надграждане или внедряване на информационни системи или електронни услуги. Тези изисквания стриктно се следят от министерството на електронното управление, което съгласува всички спецификации в тази област.

Според данни от отчета за състоянието на информационните ресурси за 2021 г., подготвен от Министерството на електронното управление, общият брой на проверените за съответствие с изискванията на чл. 58а от ЗЕУ технически спецификации за 2021 г. е 76, като 24% от тях са подлежали на редакции и корекции с цел привеждането им в съответствие с изискванията на чл. 58а от ЗЕУ. Има издадени и десет решения за отказ за удостоверяване на съответствието с изискванията на чл. 58а от ЗЕУ (за 13% от представените спецификации, съответните субекти по ЗЕУ не са се съобразили с дадените задължителни препоръките).

Не съществува нормативно установено задължение за провеждане на обществено обсъждане на техническите спецификации преди обявяване на обществени поръчки за електронно управление, информационни и комуникационни технологии, преди удостоверяването на тяхното съответствие по чл. 58б от ЗЕУ. Към момента задължение за провеждане на обществени консултации на Портала заобществено консултации, както и по друг подходящ начин, съществува единствено за нормативните актове (Закон за нормативните актове). Подобни консултации биха спомогнали за минимизиране на

грешките при разработването на спецификации преди тяхното публикуване, включително и на грешките, установени в рамките на контрола по чл. 58а от ЗЕУ.

Тъй като правилното разписване на техническите спецификации има директно отражение върху ефекасността на разходването на публичния ресурс, липсата на задължение за такова предварително консултиране лишава държавата от възможността да подобри качеството на спецификациите и да ползва експертизата на професионалната общност с цел постигане на оптимален резултат при разработването, надграждането и внедряването на информационни системи и електронни услуги. Публичният ресурс, който се разходва, е значителен. Целевите средства за е-управление и ИКТ са обособени в Закона за държавния бюджет на Република България. Съгласно Отчета за развитие на информационните ресурси за 2021 г. за 2021 г. те бяха в размер на 162 261 600 лв., като през годината, с 94 промени на утвърдените целеви разходи за е-управление и ИКТ, извършени по реда на Закона за публичните финанси, средствата достигнаха до 205 039 245 лв. съгласно Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г.

Липсата на обществени консултации на проектите на технически спецификации за възлагане на обществено поръчки води до риск от лошо качество на поръчките и неефективно разработване, внедряване и развитие на информационни системи и е-услуги.

Основните предложения за изменения и допълнения касаят:

Със законопроекта се уреждат допълнителни изисквания за прозрачност, като данните от ЦАИС ЕОП ще се публикуват в отворен, машинночетим формат съгласно международен стандарт. Стандартът Open Contracting Data Standard се използва в Канада, Великобритания, Румъния, Украйна и др.

Въвеждат се и изисквания за съхраняване и публикуване в структуриран вид на данни, които ще разширят възможностите за анализ на данните.

Създава се и допълнително задължение за прозрачност при възлагане на проекти и дейности в сферата на електронното управление и информационните и комуникационни технологии в администрациите. Освен техническите спецификации, възложителите ще трябва да мотивират изискванията в тези спецификации, както и да публикуват пазарните проучвания, които се извършвали преди обявяване на процедурата.

Техническите спецификации ще трябва да са преминали обществено обсъждане преди обявяване на обществената поръчка с цел максимално широк консенсус около специфичните изисквания.

Създава се и задължение за използване на шаблони за техническо и ценово предложение с оглед максимално детайлно описание на предложенията.

Разширява се задължението за публикуване на обявленията за всички сключени договори, попадащи в изключенията на Закона за обществените поръчки, с изключение на тези, при които разкриване на информация противоречи на основен интерес, с цел повишаване на прозрачността на възлагането.

Предвижда се и разкриване на принадлежност към държавна сигурност и разузнавателните служби на българската народна армия на лица, които пряко контролират изпълнители по обществени поръчки, спечелили поръчки за над половин милион лева на годишна база.

Чрез предложения законопроект:

- ще се гарантира прозрачен и справедлив процес при възлагането на обществени поръчки;
- ще се минимизират рисковете от корупционни практики;
- ще се повишат възможностите за събиране и обработка на статистическа информация, свързана с обществените поръчки;
- ще се подобри качеството и ще се повиши прозрачността при възлагане на проекти и дейности в сферата на електронното управление и информационните и комуникационни технологии в администрациите.

Предложеният законопроект не е свързан с транспониране на актове на Европейския съюз, поради което не се налага да бъде изготвена справка за съответствие с европейското право.

Предложеният законопроект не води до въздействие върху държавния бюджет, поради което е приложена финансова обосновка на основание чл. 35, ал. 1, т. 4, б. „б“ от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация. Настоящият доклад и законопроект са съгласувани съгласно чл. 32 и чл. 33 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация. На основание чл. 26, ал.2 от Закона за нормативните актове по проекта на Решението е проведена обществена консултация в намален срок по реда на чл. 26, ал. 4, изречение второ от Закона за нормативните актове. Резултатите от нея са отразени в приложената справка-таблица.

На основание чл. 30б, ал. 4 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация е окончателната частична предварителна оценка на въздействието е съобразена с препоръките от становището на дирекция „Модернизация на администрацията“ в администрацията на Министерския съвет.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

Предвид гореизложеното и на основание чл. 8, ал. 4, т. 1 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация предлагам Министерският съвет да разгледа и приеме проекта на Решение на Министерския съвет за одобряване на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за обществените поръчки.

С уважение,

X

БОЖИДАР БОЖАНОВ
Министър на електронното управление